

*Bijlage bij het boek
'Daar word je beter van. Geloof, ziekte en genezing'*

Suggestie voor het gesprek over en de bezinning op het thema ziekte en gezondheid

Voor de lezers van dit boek hebben we bij elk hoofdstuk enkele aandachtspunten in de vorm van vragen opgesteld. Vooral voor groepen die met het boek aan de slag gaan, kunnen deze punten helpen wat meer vat te krijgen op de stof en op wat er leeft in de gemeente.

Bij het woord vooraf

1. De gemeente waarin het boek tot stand is gekomen, heeft ervoor gekozen om het thema ziekte en gezondheid breed in de gemeente een plaats te geven én rekening te houden met de diversiteit binnen de geloofsgemeenschap. Hoe vindt u dat? Wat zijn de gevolgen van die aanpak? Wat zijn de gevolgen als u primair rekening houdt met slechts één stroming?

Bij hoofdstuk 1: *Mijn leven veranderde compleet*

2. Herkent u zich in het verhaal van Joris?
3. Kunt u zich voorstellen dat iemand niet van streek raakt bij het horen van de boodschap dat hij of zij ernstig ziek is?

Bij hoofdstuk 2: *Er was eens...*

4. In deze gemeente wordt er verschillend over de relatie gezondheid en geloof gedacht. Hoe is dat in uw gemeente?
5. Wat roept het gebed aan het slot van dit hoofdstuk bij u op?

Bij hoofdstuk 3: *Wie is ziek, wie is gezond?*

6. Kunt u met de definitie van gezondheid, ziekte en genezing uit de voeten?
7. Welke van de zeven betekenissen van het Bijbelse woord sjaloom zijn in uw ogen het belangrijkste voor de gezondheid? Kan deze typering helpen anders aan te kijken tegen mensen die blijvend ziek zijn of die moeten leven met een beperking?

Bij hoofdstuk 4: *Gezondheid staat nummer één*

8. De gezondheidszorg in ons land houdt veel mensen bezig. Welke aspecten van de huidige gezondheidszorg verdienen volgens u een pluim? Wat is in uw ogen negatief, wat schiet tekort, wat schiet door?
9. Wie is primair verantwoordelijk voor onze gezondheid: de overheid of wijzelf?
10. Wat doet u om uw gezondheid te bevorderen en op peil te houden?

Bij hoofdstuk 5: *Gezondheid is niet alles*

11. Wat vindt u van de stelling: 'Door zo veel nadruk op gezondheid te leggen, doen we mensen met een beperkte gezondheid tekort'?
12. Is het een taak van de kerk om te protesteren tegen opvattingen van schoonheid waardoor het zelfbeeld van mensen, vooral meisjes en vrouwen, geschaad wordt? Zou de kerk niet meer nadruk dienen te leggen op 'innerlijke' schoonheid?
13. In hoeverre loopt de kerk het risico dat zij met de boodschap 'Jezus wil ons genezen' mensen die ongeneeslijk ziek zijn of een chronisch gebrek hebben, tekortdoen?
14. Bent u het eens met de opmerking dat wij nogal eens rondlopen met twee gezichten: het ene gezicht toont ons als mensen die druk bezig zijn met gezondheid en genezing, het andere gezicht schetst ons als mensen die hun gezondheid tarten met hun voedingspatroon en levensstijl?
15. Zou de kerk, vanuit de gedachte dat de mens beeld van God is en het lichaam een tempel is van de heilige Geest, meer aandacht moeten schenken aan een gezonde levensstijl? Heeft een gesprek over wat onze gezondheid schaadt en wat onze gezondheid bevordert met het christelijk geloof te maken?
16. Er zijn christenen die troost putten uit de gedachte dat ziekte niet zonder zin is. Anderen vinden dat een onzinnige gedachte. Wat is uw mening hierover?

Hoofdstuk 6: *Wat ziekte met ons doet*

17. Komen de vijf genoemde gebieden – persoonlijk, relationeel, sociaal, spiritueel, financieel – waarin veranderingen optreden bij ziekte u bekend voor?
18. Kunt u instemmen met de mening dat mensen in de directe omgeving van de zieke nogal eens worden vergeten, terwijl er juist voor hen ook zoveel verandert of is veranderd?

Hoofdstuk 7: *Waar vind ik genezing?*

19. Welke van de vier wegen – bezoek dokter, zelfgenezing, appel op geloof, raadpleging alternatieve geneeswijzen – hebben uw voorkeur en in welke volgorde? Wilt u dat toelichten?
20. In de Bijbelse tijd was het vanzelfsprekend dat je bij ziekte God, via priesters en genezers, verzocht om beterschap. Naarmate de medische wetenschap zich ontwikkelde, werd bij ziekte meer en meer eerst de dokter geraadpleegd en daarna God als ‘aanvullend’. Wat vindt u hiervan? Mag je zeggen dat God meer en meer geneest via de geneeskunde? Of heeft de geneeskunde God steeds verder uit het gebied van de genezing verdreven?

Hoofdstuk 8: *Gaven van de Geest*

21. Hebt u inzicht welke gaven en kwaliteiten de heilige Geest ú heeft gegeven? Zo ja, hoe bent u dat op het spoor gekomen? Zo nee, zou u toegerust willen worden om ze te ontdekken?
22. Is er in uw gemeente voldoende ruimte voor en zicht op de gaven van de Geest binnen de gemeente en in ieder persoonlijk?
23. Als u de gaven die de apostel Paulus noemt (zie Romeinen 12:6-8; 1 Korintiërs 12:1-11) op een rijtje zet, welke gaven vindt u voor uw gemeente vandaag belangrijk? Zijn er ook bij die u voor ons niet meer relevant vindt?
24. Als Paulus in deze tijd aan onze kerken een brief over de gaven zou schrijven, zou hij dan andere gaven noemen dan 2000 jaar geleden? Welke nieuwe gaven zou u voor uw gemeente belangrijk vinden? Kunt u dat motiveren?
25. Kent u mensen met de gave van genezing? Wat zijn volgens u de kenmerken van een man of vrouw met deze gave?
26. Hoe kan de geloofsgemeenschap beschermend en toetsend rondom de mens met de gave van de genezing staan?
27. Zou God de gave van de genezing vandaag wellicht aan de gemeenschap als geheel in plaats van een individu in de gemeenschap geven?

Hoofdstuk 9: *Hoe Jezus omging met zieken*

28. Om de diepgang en zeggingskracht van een concrete genezing door Jezus zo goed mogelijk te verstaan, helpt het om vragen te stellen bij de betreffende Bijbeltekst. Ze brengen ons eerder bij inzicht in en grip op de tekst. Als we in groepsverband een genezing door Jezus bespreken, kunnen de vragen richting geven aan het onderlinge gesprek. De vragen (aandachtspunten) zijn bijvoorbeeld:
- a) We gaan ervan uit dat de schrijvers bewust het verhaal op de plaats hebben gezet die het nu heeft in het evangelie. Hebben we een idee waarom het daar staat?
 - b) Wat betekende het in die tijd, sociaal en godsdienstig gezien, om deze ziekte te hebben?
 - c) Hoe verhoudt zich het lichamelijke en geestelijke tot elkaar bij deze zieke?
 - d) Welke rol spelen andere personages, naast de zieke en Jezus?
 - e) Wat doet en zegt Jezus? Zet de werkwoorden waarvan hij het onderwerp is op een rijtje en vraag: wat zien we?
 - f) In de regel gaat het om méér dan de genezing alleen. Wat is het meer?
 - g) Welke symboliek zien we in het verhaal?
 - h) Hoe reageert de omgeving op de genezing? Wat beweegt hen zo te reageren?

Door onbevangen enige vragen bij het lezen te stellen, komen we misschien eerder de rijkdom in verhalen op het spoor. En dat willen we, we willen de Bijbel optimaal en met zijn vele stemmen laten spreken.

Hoofdstuk 10: *Bidden om genezing*

29. In dit hoofdstuk treft u acht antwoorden aan op de vraag waarom iemand niet geneest, hoewel hij of zij daar intensief om heeft gebeden. Welk antwoord spreekt u het meest aan en welk het minst?
30. Wat is in uw ogen een goed gebed? Welke eigenschappen moet iemand hebben die voorbeden voor de zieke doet?
31. In de Bijbel treffen we veel vaste gebeden aan (liturgische teksten, liederen). De regel is in Israël en in de eerste gemeente om gebruik te maken van vastgestelde liturgische teksten. Ook Jezus sluit zich daarbij aan. Hij leert de discipelen bidden met de woorden van het Onze Vader. Waar hecht u meer waarde aan bij het gebed voor zieken: het spontane gebed of het doordachte formuliergebed? Kunt u uw keuze motiveren?
32. Vindt u het een goede visie om het gebed om genezing ondergeschikt te maken aan de bede of God zich met de zieke wil verbinden?

Hoofdstuk 11: *De kerkdienst, bron van heelheid*

33. Van welk onderdeel van de liturgie van de kerkdienst gaat voor u een helende werking uit?
34. Stel dat een kerkbezoeker net voor de aanvang van de dienst aan de dominee vraagt: ‘Wilt u straks in de dienst voor me bidden en me zegenen, opdat ik genezing zal ontvangen?’ Behoort daar ruimte voor te zijn in de dienst? Of vindt u dat dit buiten de gewone dienst om behoort te gebeuren?
35. Ga eens na welke onderdelen van de dienst meer en intensiever betrokken kunnen worden op de sjaloorn (gezondheid, welzijn) van de kerkbezoekers?

Hoofdstuk 12 en 13: *Handoplegging, zegening en ziekenzalving – geschenken uit de hemel én De praktijk van handoplegging, zegening en ziekenzalving*

36. Wordt in uw gemeente de handoplegging, zegening en ziekenzalving toegepast? Zo ja, wat zijn de ervaringen daarmee? Hebt u persoonlijk van deze mogelijkheid wel eens gebruik gemaakt? Kent u reacties naar aanleiding van dit gebruik in uw gemeente?
37. Stel dat in uw gemeente deze rituelen niet worden toegepast – vindt u dat een gemis? Verlangt u ernaar dat ze deel gaan uitmaken van het gemeentelven?
38. Kunt u zich voorstellen dat ú bij ziekte in uw eigen leven een beroep zou doen op handoplegging, zegening en ziekenzalving (of een onderdeel daarvan)?
39. Wat vindt u van de gedachte dat de zegen in de gemeente een grotere rol zou moeten spelen? Dus niet alleen aan het eind van de kerkdienst, bij doop en belijdenis en in huwelijksdiensten, maar ook op andere momenten en bij andere gebeurtenissen?
40. De invoering van handoplegging, zegening en ziekenzalving kan bij een deel van de gemeente weerstand oproepen. Hoe zou u die weerstand kunnen verkleinen, zodat deze ‘geschenken van de hemel’ zo breed mogelijk in de gemeente worden gedragen?

Hoofdstuk 14: *Aandacht als medicijn*

41. Wat vindt u van de joodse uitspraken: (a) ‘Als een zieke bezoek krijgt, wordt hij voor één zestigste genezen’ en: (b) ‘Ook de tijdelijke afwending van de catastrofe is verlossing’.
42. Hebt u persoonlijk de ervaring dat van aandacht een helende werking uitgaat? Wilt u daar iets over vertellen?
43. Kunt u zich voorstellen dat aandacht van anderen negatief werkt? Wanneer gebeurt dat volgens u?
44. Ziet u mogelijkheden om de diaconale en pastorale zorg in uw gemeente te verbeteren? Op welke punten?

Hoofdstuk 15: *Vuistregels voor de omgang met zieken*

45. Welke vuistregels voor bezoek zijn u uit het hart gegrepen? Met welke hebt u moeite? Op welk onderdeel zou u toegerust willen worden of van welk onderdeel wilt u meer weten?

Hoofdstuk 16: *Alternatieve geneeswijzen*

46. Wij zien in veel gemeenten grofweg drie reacties op paranormale geneeswijzen en therapieën:

- a) suggestie en verbeelding, waar niets bijzonders in zit;
- b) werken wel degelijk, maar behoren tot het gebied van de Boze;
- c) werken wel en we mogen ze zien als onderdeel van Gods schepping.

Herkent u deze drie in úw omgeving? Met welke reactie voelt u zich het meest verbonden, en waarom?

Hoe gaat u in uw omgeving met reacties om die niet de uwe zijn?

47. Zou u het zinnig vinden om in uw gemeente het gesprek aan te gaan over alternatieve geneeswijzen? Of bent u daar huiverig voor, zo ja, waar komt die huiver vandaan?

48. Paulus noemt de gave van de onderscheiding der geesten. Kent u mensen met die gave? Zou die gave in uw gemeente meer ontwikkeld moeten worden? Zo ja, hoe?

49. Hoe kijkt u aan tegen de gedachte dat de Geest in onze tijd de gave van de onderscheiding niet zozeer aan het individu geeft maar aan het collectief (een groep mensen die door gezamenlijke bezinning op het spoor proberen te komen wat God wil)?

Hoofdstuk 17: *Vuistregels voor de omgang met alternatieve geneeswijzen*

50. De hier genoemde vuistregels willen richting geven aan onze visie op en omgang met het alternatieve circuit. Met welke van deze vuistregels hebt u moeite en welke kunt u onderschrijven? Wilt u uw keuze toelichten? Over welke van deze regels vindt u een nader gesprek wenselijk?

Hoofdstuk 18: *Ziekte als kans*

51. Paulus noemt vier positieve gevolgen van zijn chronisch lijden. Hoe komen die bij u over?

52. Hebt u zelf wel eens ervaren, in uw eigen leven of bij anderen in uw omgeving, dat ziekte echt een kans is? Wilt u daar iets over vertellen?

53. Wat roepen de acht opmerkingen over de meerwaarde van leven met een beperking bij u op?

54. Bent u het eens met de stelling dat grote voorzichtigheid en bescheidenheid geboden is als wordt gesproken over de oorzaak van iemands ziekte?

Hoofdstuk 19: *Ik ben ziek en heb daar vrede mee*

55. Hoe kijkt u aan tegen de relatie ziekte en zonde?

56. Gebeurtenissen waaraan wij schuldig zijn, kunnen van invloed zijn op onze gezondheid. Tegelijkertijd mogen we zeggen vanuit het geloof in kruis en opstanding dat God ons wil vergeven. Zouden we in het kader van ziekte en genezing niet meer nadruk op het verband schuld en ziekte, vergeving en genezing moeten leggen?

57. Heeft het feit dat we allemaal sterven, veelal door een ziekte, invloed op onze visie op genezing?

58. Wanneer zou voor u het moment aanbreken dat u niet meer bidt om genezing? Waar ligt de grens tussen bidden om genezing en niet meer bidden om genezing? Hoe verhoudt de opdracht 'bid om genezing' zich tot het besef dat er geen genezing mogelijk is?

59. Zijn er ziekten en handicaps waarvoor we geen genezing mogen vragen?
60. Het gebeurt meer dan eens dat iemand zo sterk verlangt naar het einde dat hij of zij geen behandeling meer wenst. Soms verlangen ze naar middelen die het proces naar het einde versnellen. Wat is uw mening daarover?

Hoofdstuk 20: *Inzichten van niet-christenen*

61. Kent u voorbeelden van niet-christenen die zodanig met hun ziekte omgaan/omgingen dat u er positief door geraakt wordt/werd? Wát raakte U?
62. Welke reactie(s) van niet christenen spreekt (spreken) u aan? Waarom? Welke niet? Waarom niet?
63. Niet iedereen vindt het prettig dat iemand voor hem bidt. Wat vindt u daarvan? Bent u van mening dat je zonder te vragen voor iemand kunt bidden, zelfs als je zou vermoeden dat die persoon dat niet op prijs stelt?

Hoofdstuk 21: *Terugblik en vooruitblik*

64. Als u terugblijkt op de gesprekken over geloof, ziekte en gezondheid – wat is u dan het meest bijgebleven?
65. Als u vooruitblijkt naar de toekomst – wat is dan uw grootste wens aangaande dit thema?
66. Welke aspecten van het thema ziekte en gezondheid, zoals besproken in dit boek, verdienen het volgens u om uit te diepen? Over welke niet genoemde aspecten zou u in gesprek willen gaan?